

Jan Daniel Hoffmann

[nauczyciel](#)

[uczeń](#), [pisarz](#), [historyk](#)

Ur. 0.0.1701, Toruń

Zm. 0.0.1766,

Dane rodziców

Brak danych.

Wychowanie i wykształcenie

Początkowe wykształcenie otrzymał w szkole parafialnej przy kościele św. Jerzego w [Toruniu](#), prowadzonej przez kantora Adama Maciejewskiego. Po odbyciu nauki w tej szkole kształcił się w miejscowym [Gimnazjum Akademickim](#).

Etapy kariery dot. edukacji

W 1722 roku udał się w [podróż naukową](#) do [Gdańska](#), a następnie [Elbląga](#). Zapisał się także na studia na [Uniwersytecie](#) w [Królewcu](#). Jego edukacja w tych ośrodkach miejskich była możliwa dzięki finansowemu wsparciu Rady Miejskiej [Torunia](#). Po krótkim pobycie w [Toruniu](#) wyruszył do popularnej w tym czasie wśród studentów z Prus i Korony [Witembergii](#). Studiował tu dwa lata [filozofię](#), [filologię](#), [historię literatury](#), [teologię](#) oraz [język hebrajski](#). W 1725 roku przeniósł się jednak do [Jeny](#), gdzie na tamtejszym [uniwersytecie](#) pod okiem Buddeusa, Russa czy Hallbauera podnosił swoją wiedzę. Po pobycie w [Jenie](#) udał się do [Lipska](#), jednak nie zapisał się do metryki tamtejszej [uczelni](#), a jedynie przysłuchiwał się dysputom znanych wtedy uczonych. W 1727 roku powrócił ponownie do [Torunia](#). Rozpoczął tutaj pracę naukową nad historią oraz gramatyką języka polskiego. Pięć lat później nadano mu stanowisko nauczyciela II i III klasy [toruńskim Gimnazjum Akademickim](#). Natomiast w 1745 roku objął lektorat [języka polskiego](#). Nie pracował jednak długo, bo w 1746 roku przeniósł się do [Elbląga](#) i tam sprawował urząd konrektora [gimnazjum elbląskiego](#) i lektora [języka polskiego](#). Z biegiem czasu nauczał także innych przedmiotów, a wśród nich znalazła się [filozofia](#), [geografia](#), [retoryka](#) oraz [historia](#) powszechna. W tym samym czasie udzielał [prywatnych lekcji](#) z [historii](#) Polski i polskiego [prawa](#) publicznego. Jego praca w [Elblągu](#) dotyczyła nie tylko kształcenia młodzieży, lecz także pisania sztuk teatralnych.

Był niezwykle pracowitym uczonym. Często publikował utwory popularyzatorskie o dziejach Prus Królewskich. Drobniejsze teksty wydawane były na łamach „Thornische Wöchentliche Nachrichten und Anzeigen” i „Preussische Zehende”. Jednym z jego najbardziej znanych tekstów był "De originibus linguae Poloniae" (1630). Jednak z czasem powstały inne niezwykle cenne, takie jak: "De typographiis earumque initio et incrementis in Regno Poloniae et Magno Ducatu Lithuniae" (1740) oraz "Synopsis historico literaria colloqui Thorunensis" (1744). Interesował się bibliotekami oraz drukarniami z terenu Korony, jak i Wielkiego Księstwa Litewskiego i prace nad tymi zagadnieniami prowadził właściwie do końca życia. O jego znaczeniu w świecie nauki świadczyła chociażby współpraca m.in. z Józefem Aleksandrem Jabłonowskim oraz braćmi Załuskimi. Jego liczne teksty zostały wystawione na aukcji w 1821 roku i znalazły one nabywcę w osobie m.in. S.B. Lindego oraz J.W. Bandtkiego. Znaczący historycy nauczania podkreślają, że Hoffmann stosował bardzo podobne metody nauczania języka polskiego do tych, które były stosowane w słynnym [Collegium Nobilium](#) Stanisława Konarskiego.

Fakty z życia osobistego

Żył w [XVIII wieku](#).

Bibliografia

Przedmiotowa

1. J.S. Bandtkie, *Historia drukarń w Królestwie Polskim i Wielkim Księstwie Litewskim*, Kraków, 1826.
2. S. Salmonowicz, *Obrońcy i miłośnicy języka polskiego w Toruniu XVI-XVIII w.*, Toruń, 1979.
3. E. Volckmann, *Das Städtische Gymnsium zu Elbing*, Elbing, 1882.
4. M. Pawlak, *Z dziejów nauczania języka polskiego w Gimnazjum Elbląskim. Działalność lektora Jana Daniela Hoffmanna*, „Rocznik Elbląski”, 4, 1969.
5. M. Pawlak, *Hoffmann Jan Daniel*, Słownik Biograficzny Pomorza Nadwiślańskiego, t. 2, Z. Nowak, Gdańsk, 1994.
6. M. Pawlak, *Jan Daniel Hoffmann (1701- 1766). Lektor języka polskiego, historyk Polski i Prus*, Wybitni ludzie dawnego Torunia, M. Biskup, Warszawa, 1982.

